

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 "
Pe trei luni . . . 6 "

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 "

TELEFON N°. 226.

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 80

INSERATELE
se primesc la administrație. Prețul după tariful și învoială.

Manuscrisele nu se înnapoiază.

România și Tripla Alianță.

De-o vreme încoace presa maghiară cu toți ungerii ei trâmbează în lumea largă că România s'a desfăcut de Tripla-Alianță, că s'a aruncat în brațele Rusiei și că prin urmare a devenit dușmana Triplei-Alianțe. Caută cu lupa tot ce se scrie în presa din străinătate privitor la această „ruptură”, reproduce cu litere grase și nu uită să atragă atenția factorilor competenți asupra acestei „tradări”.

Ei bine aceasta e tot ce se poate mai perfid.

Pentru că:

1. Ori-ce presă din lume ar avea dreptul să facă o critică — bună, rea, nu împoartă — asupra politicii de azi a României și în special asupra raporturilor ei față de Tripla-Alianță și Tripla-Intelegere, numai presa ungurească și nici Ungurii ei n'au acest drept.

O presă care pledează pentru o alianță cu Rusia și pentru o ruptură pe față cu Germania și pentru o abandonare definitivă a Triplei-Alianțe, fie aceasta chiar presă de opoziție, nu poate, n'are dreptul să acuze România că n'ar fi fost consecventă în politica ei și că mai vârtos n'ar fi fost o aderentă credincioasă a Triplei-Alianțe. Și în special această presă nu poate acuza România că n'ar nutri o deosebită simpatie pentru Germania care a ajutat-o atât de loial în cursul evenimentelor din vara trecută.

O presă care secundează manoperile unui Tisza, care manipulează cu Duliscovics, această presă — guvernamentală — și-a pierdut baza morală de a acuza o țară ca România de nesinceritate, de lipsă de loialitate.

O presă care stă în slujba unui partid, cel mai puternic din Ungaria, partid independent, cel întemeiat de Ludovic Kossuth, revoluționarul, omul care a detronat dinastia habsburgică, această presă care pledează pentru principiile acelui partid: ruperea totală a Ungariei de Austria și deci pentru spargerea monarhiei austro-ungare, o astfel de presă a unui partid, care reprezintă sufletul

maghiarimii întregi, nu poate, n'are îndreptățirea morală de a acuza o țară ca România, că n'ar voi să aibă prietinia Triplei-Alianțe, ba mai mult, că ar fi devenit dușmana acesteia.

Dar e extraordinară perfidia acestei prese și din motivul că:

II. Ea nu înregistrează afirmările de mai sus de dragul Triplei-Alianțe și din interes față de monarhie, ci intenționează prin apucăturile ei tocmai o slăbire a Triplei-Alianțe. Fără de a avea un singur motiv serios, ea acuză, provoacă, denunță. Intenționat vrea să depărteze România de Tripla-Alianță, să provoace un resentiment, o dușmănie a celor trei puteri față de vigurosul stat dintre Prut și Carpați, pentru ca astfel să servească nu Triplei-Alianțe, căreia aparțin și Maghiarii, ci interesele exclusive ale acestora, în primul rând interesele lor de rasă. Căci ei își dau perfect seamă, că într-o astfel de atmosferă de dușmănie între Tripla-Alianță și România, și-ar putea continua cu efect politica de maghiarizare, de desființare a neamurilor nemaghiare din Ungaria.

Ei, asta-i adevărul. Ș'acesta demonstrează culmea perfidiei, de care e condusă presa ungurească.

Vor fi cei chemați atât de nebuni încât să creeze preseii ungurești și stăpânilor ei și să aprobe astfel de acuze infame?

Nu vor fi oare și oameni cuminiți cari să caute să stabilească adevărul? Vor fi oare toți nebuni?

Nu se vor găsi și oameni întregi la cap, cari să înțeleagă că România trebuie, e datoră în interesul existenței ei și are ca stat independent tot dreptul ca să susție prietinie cu toate puterile cari o încunjură și îndeosebi cu acelea cari îi dau în mod sincer mână de ajutor în validitatea intereselor sale? Nu se vor găsi oare cunoscători, cari să găsească intențiile preseii ungurești și cari să le spună scribilor și tuturor Ungurilor că o Românie nu poate fi prietină cu un neam de oameni cari nu vreau să recunoască dreptul la existență al unor frați cari numără trei milioane și jumătate?

Nu se va găsi cineva care să le spună față pe dea 'ntregul:

— Domnilor, D-Voastră nu spu-

neți adevărul, D-Voastră deplasați chestia!?

— Căci adevărul numai unul e:

— D-Voastră sunteți adevărații dușmani ai Triplei-Alianțe, incluzive ai monarhiei. Din cauza D-Voastră nu putem avea popoare libere în Ungaria, nu putem avea prietinia României, nu putem întări monarhia și nu putem face temută Tripla-Alianță.

— Asta e adevărul, singurul și nediscutabilul adevăr, care se desprinde cu putere irezistibilă din debandada de flecării cari își fac cursurile lor nenorocite prin presa D-Voastră.

Să vie deci omul luminat care să constate și să spună acest adevăr, omul mare, omul hotărâtor care să pună fierul roșu pe fruntea adevăraților, singurului vinovați.

Să se facă odată lumină căci e timpul ca să se stabilească adevărul înainte de a-și începe minciuna actul de completă distrugere.

(vn.)

Alcătuirea Constituantei.

Intrunindu-se astăzi din nou Corpurile legiuitoare române este interesant să cunoaștem cum sunt alcătuite Adunările Constituante, cari au se rezolve importante reforme agrare și electorale.

În Camera Deputaților au fost aleși:

145 liberali.
2 liberali dizidenți. (D. Iarca și Leonte Moldoveanu).
21 conservatori.
18 conservatori-democrați.
2 naționaliști (N. Iorga, A. C. Cuza).
2 independenți (Const. Mille, N. Fleva).

În total 188 de deputați, D. V. G. Mărușă a fost ales la Dâmbovița și la Roman; d. I. G. Duca la Suceava și la Vâlcea; d. Al. Marghiloman la Ilfov și Iași.

Pentru trei locuri, prin urmare, se vor face noii alegeri. Dacă însă d-nii Al. Marghiloman și N. Filipescu optează pentru Senat, rămân în Camera cinci scaune vacante.

În Senat au fost aleși:

80 liberali.

22 conservatori
13 conservatori-democrați.
2 liberali dizidenți (Cavalia și At. Stolanescu).

Cum d. Em. Porumbaru a fost ales la Huși la amândouă colegiile, urmează ca un loc să fie declarat vacant.

Vizita Țarului.

București, 4 Iulie v. 1914

Toată presa mondială se ocupă de vizita Țarului la Constanța, a cărei însemnătate politică e comentată în diferite feluri.

Din aceste comentarii și aprecieri nu se poate trage o concluzie pozitivă asupra adevăratului rost al acestei vizite și mai puțin asupra efectelor și urmărilor practice ale întrevederii dela Constanța, căci nici unul dintre ziaristi cari scriu în presa străină nu poate ști ce se va vorbi și ce se va hotărî între suveranii celor două țări vecine.

Totuși o concluzie se poate trage din aceste comentarii și anume, că dacă ele nu oglindesc rezultatul practic al vizitei dela Constanța, cel puțin ne învederează dorințele unora și a celorlalți. Nu ceea ce se va hotărî la Constanța aflăm din aprecierile preseii străine, ci ceea ce unii sau ceilalți ar dori să se hotărască sau să nu se hotărască, după cum această presă reprezintă pe una sau pe cealaltă dintre cele două grupări de puteri europene.

Pe când zărele Triplei-Intelegeri văd în vizita Țarului desalipirea României de Tripla-Alianță și alăturarea ei la cealaltă grupare, iar ziarul Figaro merge până a spune că »aceasta este ultima trecere cu buretele peste umbra pe care a lăsat-o tratatul din Berlin, prin cedarea Basarabiei și că astăzi aceste nemulțumiri sânt uitate în România« — afirmațiune, pare-mi-se, cam hazardată — gazetele Triplei-Alianțe deși trădează o vădită îngrijorare, se mângâie cu speranța că înțelepciunea regelui Carol I va împiedeca de a părăsi o politică care a adus până acum atâtea binefaceri țării sale și că bărbații politici români nu vor lăsa ca țara lor să devie o satrapie rusească.

»Existența României însăși, și ce semioficiosul »Reichspost« depinde de

echilibrul european și numai alăturarea ei la o monarhie apuseană asigură acest echilibru și o poate apăra de o cotropire«.

Zărele Triplei-Alianțe, sau mai bine zis cele austro-germane — căci cele italienești se țin în rezervă — ajung la concluzia că vizita Țarului nu poate fi urmată de o schimbare a atitudinii politice a României.

Dar dacă prognosticurile preseii străine se contrazic și exprimă mai mult dorința de ce va să fie de cât certitudinea de ce va fi, asupra unui punct toată lumea e de acord și anume asupra importanței vizitei Țarului pentru România, asupra însemnătății pe care statul român l'a dobândit în concertul european, însemnătate care face din regatul român pivotul echilibrului european.

S'ar putea susține că vizita împăratului Rusiei nu urmărește nici un scop politic și că are o culoare pur familiară. E vorba de căsătoria principelui Carol al României cu una din fiicele Țarului. Mirele cu părinții săi s'au dus la Curtea imperială rusă ca pețitori și e foarte firesc ca părinții miresei să întoarcă vizita viitorilor cuscari. Cu atât mai vârtos că cuscarii cei mari sunt regele și regina României, cari prin vârsta lor și prin marile lor prestigii personale printre capetele încoronate din lume au tot dreptul la augusta vizită a familiei imperiale ruse. Țarul Ține chiar să dea vizitei sale această interpretare, căci pe de o parte vine însoțit de toată familia sa, pe de alta a ales ca loc de întâlnire portul Constanța, iar nu capitala României.

Așa ar fi dacă evenimentul acesta matrimonial n'ar fi fost precedat de evenimentele politice de astă-vară.

Din ziua însă în care diplomația austro-ungară și-a dat coatele cu Bulgaria, pe când noi ne aflăm în desbinare cu ea, iar armata română a trecut Dunărea cu asentimentul, ca să nu zic după îndemnul Rusiei, din acea zi s'a produs o schimbare în relațiile dintre România și Austro-Ungaria. Nu s'a produs o ruptură definitivă și ireparabilă, dar s'a produs o răceală, cam ca aceea care se ivește într-o căsnicie liniștită, când unul din soți are motive binecuvântate de a se îndoi de

Momente dela Constanța.

Duminecă dimineața se răspândise vestea că Țarul Nicolae s'a oprit în largul mării și că nu va mai veni la Constanța, deoarece i-se spusese că se plănuește un atentat în contra lui.

Vestea făcuse o impresie penibilă. Toată lumea o comenta în termeni cel mai triști. Ochiul tuturor alergau posomorâți peste marea tăcută care se frământa neastâmpărată în adâncurile ei.

Svonul se risipi însă repede. Persoane bine informate se grăbiră să-i desmintă și lumea își recăpătă liniștea. Toți eram în așteptare. Stindardele roșu, galben, albastru și roșu, vântat, alb își recăpătă importanța, ele vesteau evenimentul zilei. În depărtare la marginea orașului trâmbețel prinseră să răsună, graiul lor semnificativ despică văzduhul, anunțând pregătirile cari se făceau de armată pentru primirea Țarului.

Lumea, care avuse norocul să obțină un bilet de legitimație, cu ore înainte se grăbia în pălăuri spre port.

Grație intervenției prietinelui meu V. M. obținui și eu obicinuitul bilet de legitimație. Alergal într'un suflet în port.

Marea Neagră se întindea măreață, puternică în fața mea. Valuri neastâmpărate se isbiau de țărm. Astăzi părea mai impunătoare, mai adâncă, mai înfinită ca altădată.

Portul era splendid împodobit. Ochiul tuturor se scuturase însă adâncul mării. Mulți priveau cu binocul depărtările nesfârșite întinse de apă. Ora se apropie și cu ea deodată creștea și nervozitatea celor ce așteptau. Tribunile se umplură, vorba deveni mai agitată. Se făcu zecă fără un sfert. Cineva vesti că escadra rusă se apropie. Nu se vedea nimic cu ochii liberi, dar nervozitatea creștea din ce în ce, vorba amuți. Pe întinsul mării, în depărtarea întinecată se desena un punct negru. Era escadra rusă. Ea se ridica încet din adânc și-și făcea bruloare apariția pe orizont. Vorba contini, nimenea nu mai spunea nimic, toate privirile se concentrară în spre apariția care se ridica stăpânitoare deasupra mării.

Iachtul imperial înainta maestos, eși din zare și-și prezenta splendoarea în întregime.

Ca o descărcare violentă a unui tunet prelung pocniră 31 de bubuturi de tun de pe bricul Mircea. Era salutul care i se aducea puternicului stăpânitor al tuturor Rușilor. La acest salut se descărcară niște bubuturi surde, înforătoare de pe culrasatul rusesc. Marea întoarcă fu înmormântată într'un văl întins, nesfârșit de fum. O clipă îmi trecu pe dinaintea ochilor spectrul înfricoșat al războiului.

Pe bordul iachtului imperial se vedea familia imperială. Dar în primul moment lumea nu vedea decât pe Țarul. Toți priveau pe acest om, căci el era cel așteptat. El, numai el venea.

Figura lui lua proporții uriașe, apărea ca o figură din povești, ca un împărat cu puteri nemărginite. Sute de milioane furneau în jurul lui și ascultau de poruncile lui. La un semn al lui porneau milioane de ostași și tot pământul se prosterna la picioarele lui.

Trâmbețele despicau văzduhul, clopotele sunau solemn purtând pe aripile sunetului lor solia zilei, strigătele de ura eșite din pieptul milior de ostași poștați în port se încrucișau cu țipătul trâmbețelor și cu graiul clopotelor. Era un vuet, era un svon care te perdeea fără ca să te mai poți găsi.

Iachtul regal înainta încet, maestos.

Țarul saluta. Figura lui albă se desena în culori tot mai deslușite, tot mai reale.

Țarina alătura de el privea îngândurată spre lumea lărmuitoare care aștepta. Țarevițoiul, o figură suferindă, simpatică se ascundea după mamă-sa. În acele clipe de vuet, de sgomot infernal își va fi adus sârmanul aminte de sgomotul de acum câțiva ani, când din acest sgomot se desprinsese o flacără apoi o bubură, după care ferestrele dela Țarscoo-Selo se făcură țandări. Ș'apoi piciorul pe care se spune că i-l'ar fi nenorocit un glonte venit de undeva îl face să tresară la toate sărbătorile de soiul asta.

Ochiul alergau acum cu o repeziune uluitoare. La stânga Țarului era Olga. — deodată cu ea apăru ca fulgerul și chipul prințului Carol — nu departe

era Țațiana și în fine cele două fiice mai mici ale Țarului.

Iachtul acostă aproape de chioscul reginei înconjurat de cele patru torpiloare ce-l însoțeau.

Regele Carol îmbrăcat în haina de colonel rusesc cu bățul de mareșal înconjurat de familia regală păși în fața Țarului, se salută cordial, se îmbrățișară și se sărutară. A fost o îmbrățișare intimă și sinceră.

Privim pe Țarul de aproape. Statură mijlocie. O față palidă, săcădată înconjurată de o barbă galbenă întinecată. E vecinic cu mâna pe mustață, și-o aranjază nervos, privește scrutător împrejur, sunt priviri iuți, obicinuite, se vede că pândește ceva, spionează. Un aeroplan român văjale la spatele lui. Se întoarce repede, mușchii feței i-se mișcă nervos. Sârmanul Țar! El, stăpânul sutelor de milioane e cel mai fricos om din lume. Spectrul morții îl pândește de aproape; flăcări, bombe, gloanțe se reflectează în ochii lui blânzi, speriați, împăingenti!

Ce deosebire între acest stăpânitor, cel mai puternic din lume și Regele Carol, regele micii Românie. Cel dintâi neliniștit, urmărit mereu de spectrul bombelor, cel din urmă maestos, așezat, mândru, încrezut, iubit de toată lumea, adorat de supușii săi. Fața acestuia radia de mulțămire; un bătrân plin de tinerete. Acesta stăpân peste o lume de cetățeni liberi, domnul unei țări constituționale, cel dintâi stăpânul unei vaste împărății, o temniță uriașe

de sclavi, el însuși sclavul acestei temnițe, robul autorității sale, urmăritul propriei sale persoane. O apariție, un erou tragic.

Pe bord o scenă din cele mai simpatice spărgea această atmosferă de ghiață. Mica principesă Ileana, dragălașa copilică a frumoasei Maria apucă pe țarevițoiul de mână. Vîno, vîno, spunea ea stăruitor. Timidul moștenitor se ținea de rochia mamei sale. Mica principesă îl însuși însă pe încetul încredere. Țarevițoiul îl urmă și coborî de pe bord în tovărășia micuței copile, care zâmbea ștrengărește, nevinovat și plină de mulțămire.

Trâmbețele, clopotele și uralele despicau văzduhul cu înțepită țârie.

Țarul coborî de pe iach. Entuziasmul general îl răpi, o clipă se simți eliberat din cătușele în care-și tînjește viața lui de sclav. Mii de ochi îl priveau, mii de glasuri îl aclamau. În fața acestor atenții, drept răspuns la toate saluturile cari i-se aduceau, Țarul se simți dator să resalute.

Și resalutul lui a fost cel mai frumos, el a entuziasmat, a răpit, a satisfăcut. »Trăsaca României« spus românește de Țarul atotputernic, a electrizat, trecea din gură în gură, din trâmbeț în trâmbeț, din clopot în clopot, din urale în urale, ecoul lui străbătu valurile mării, alergă peste toate câmpurile, trecu prin toate satele și târgurile României...

(Va urma).

fidelitatea celuilalt. Divorțul nu s'a pronunțat încă, însă el poate deveni o realitate, dacă soțul ultragiat de fir-tul culpabil nu va primi garanții solide de fidelitate pentru viitor.

Peștorii după mâna României stă-teau la pândă și ei s'au folosit de greșeala Austro-Ungariei pentru a face o curte asiduă României, care astăzi se află la o răspântie ca »Herkules am Scheidewege«.

Cu drept cuvânt ziarul vienez »die Zeit« zice că dacă la 1879 greșeala Rusiei a fost Basarabia, la 1913 greșeala Austro-Ungariei a fost Bulgaria.

La Constanța nu se va pecetui acum alipirea României la Rusia și la tripla înțelegere, dar se va vorbi probabil despre această eventualitate.

Stă în mâna Austro-Ungariei ca s'o înălțura.

Cum?

Dând României garanții că diplomația ei nu urmărește slăbirea națiunii române și aceste garanții nu pot fi altele decât recunoașterea drepturilor naționale integrale poporului român din monarhia dualistă.

Fără aceste garanții Austro-Ungaria să nu conțeze pe prietina României, orice i s'ar spune de către regi și diplomați.

Dar s'o facă până mai este încă vreme, dacă în adevăr vede în apropierea României de Rusia un pericol pentru dânsa.

Al. Ciurcu.

Demonstrațiile navale dela Durazzo. În fine Rusia s'a hotărât în deplin acord cu puterile europene să pună capăt anarchiei ce domnește în Albania trimițând și ea un crucișător, care să ia parte la demonstrația navală dela Durazzo. Aceste demonstrații înseamnă îmbunătățirea situației diplomatice, întru cât se prevede rigurozitatea cu care marile puteri europene au decis să procedeze spre a pune capăt acestor stări anormale din tinerul principat.

Așa se vede, că și situația trupelor guvernamentale s'a îmbunătățit mult în ultimele douăzeci și patru de ore, deoarece le-au succedat să recucerească Tirenă din mâinile resculților fapt de mare importanță din punct de vedere strategic. Și ce e mai surprinzător, begul Achmed Mati, care a recucit acest oraș conduce exclusiv trupe mohamedane, semn, că mohamedanii prevăzând, că nu vor putea răzbi, încep a fi mulțumiți cu soarta.

Din surse bine informate se dă aproape ca sigur, că hotărârea Rusiei de-a demonstra pentru prințul de Wied și pentru actuala formă de guvernare a Albaniei, e unul din rezultatele reale obținute de regele Carol cu ocazia întrevederii dela Constanța. Se știe a-nume, că prințul de Wied este nepotul Maj. Sale Reginei Elisabeta a României precum și aceea, că regele Carol s'a întrepris mult pentru că prințul de Wied să poată ocupa tronul Albaniei.

Presă și vizita Țarului în România.

Dintr'un articol al ziarului »Berliner Tageblatt«.

...Preținși partizani ai teoriei de echilibru sunt convingși, că vizita Țarului la Constanța și a d-Jui Sasanov la București înseamnă sfârșitul relațiilor dintre România și Tripla alianță. Rusia tinde la stabilirea unei înțelegeri, menite a desface pe România de Tripla alianță și de a o transforma într'un instrument al politicii ruse.

Totuși sunt unele motive ce ne fac să credem, că nu se vor realiza toate combinațiunile Rusiei și Franței. Noi nu împărtășim indiferența ce se așează în presa din Viena, care se mulțumește de a reaminti României pierderea Basarabiei. Asemenea nu atribuim o deosebită importanță evenimentului zădărnici a proiectului de căsătorie între principele Carol și una din fiicele Țarului. Ceva mai mult, suntem chiar de părere, că slăbirea relativă a raporturilor dintre România și Tripla alianță trebuie privită ca un fapt implinit. Noi credem însă, că bărbății de stat din București nu vor permite, ca România să-și ia rolul unui stat vasal al Rusiei.

Greșelile politice austro-ungare se răzbuună. Populația din România nu mai vrea să audă despre o politică după rețeta austriacă. Sub regimul Brătianu, Liga culturală care îndreaptă privirile orașenilor și sâtenilor asupra milioanele de Români prigoaniți de Unguri se bucură de o libertate ne mai pomenită. Regele Carol, care în lunga sa viață și mai cu deosebire în criza din ultimul an s'a dovedit ca un bărbat de stat de primul rang, nu se sfiește să țină seamă de dispozițiunile poporului întru cât această dispoziție e favorabilă scopurilor sale politice.

Politica sa continuă a fi inspirată de neîncredere față de Bulgaria, dela care nu se poate aștepta la altceva decât la o încercare în vederea nimicirii tratatului dela București. Se înțelege, că această politică nu se împacă cu politica Austro-Ungariei, care atâță pe Bulgari împotriva Serbiei și Greciei. Din această cauză regele Carol propagă dogma politicii de mână liberă.

Rusia se folosește în mod abil de această situație. Este în orice caz un succes al politicii franco-ruse, dirijată de Isvolski, dacă România țină să accentueze la Viena atât de mult independența sa. Succesul ar fi mai mare, dacă s'ar confirma știrea că România nu va reînnoi convenția militară cu Austro-Ungaria. Pe de altă parte însă nu pare probabil că România va ceda tuturor ademenirilor ruse, cari tind a o pune în serviciul scopurilor Rusiei. La București se știe că nu este în interesul României ca Dardanelele să se deschidă pe seama Rusiei, căci în acest caz comerțul României ar fi la discreția rușilor.

Rușii vor mai afla la București că România nu e dispusă să permită trecerea armatei ruse în schimbul unor promisiuni cu privire la o eventuală distrugere a Austro-Ungariei. O asemenea politică ar putea corespunde dispoziției imperialiste a poporului român. Bărbății dela cârma statului

și dau însă seama cât de periculoasă ar fi o asemenea politică nu numai pentru România, ci și pentru pace. Toate succesele de azi ale României ar deveni atunci problematice și România, căreia îi aparține azi hegemonia în Balcani, ar trebui să se mulțumească cu rolul unei satrapii ruse.

Cu toată splendoarea și cordialitatea primirei Țarului, România va trebui să urmeze o politică rezervată. Succesul Rusiei va fi mărginit, ori cât de mari ar fi însușele Austro-Ungariei.

Ziarul oficios al partidului liberal »Românul« face următorul comentariu toastelor rostite la Constanța:

»... Vizita făcută Suveranului nostru de Țarul Rusiei și de Familia Imperială a aprins ușor în sufletul românesc căldura unor sentimente comune.

M. S. I. Țarul Nicolae al II. este unul din aprigi susținători ai păcii. Înalt inițiator al Instituțiunii dela Haga, puternic Monarh a dovedit întotdeauna cât temel pune în pacea generală, pentru buna dezvoltare a popoarelor, a căror activitate nu-și poate găsi rodnicia reală și sigură, de cât în munca liniștită, la adăpostul frământărilor sterile și periculoase.

Sușitor neîntrecut al aceluiași idei a fost și înțeleptul nostru Rege. Consacrând binelui general, o viață întreagă de muncă, aproape fără de odihnă, a știut să înlăture furtuni, cari amenințau să se deslănțuască și să asigure țării sale o largă perioadă de liniște, în timpul lungii Sale domnii, închinată pe deantregul înlăturării economice și politice a țării.

Doi înțelepți Suverani — în trecut Țărilor cărora, au fost momente de puternică întovărășire — și-au înțins prin urmare mâinile, pe țărmul românesc, în mijlocul mulțumirei, și speranțele a două popoare cari printr'o acțiune pacifică, înțeleg să ajute la o operă de propășire generală.

Înțeleptele cuvinte — pronunțate în întrevedere dela Constanța, sunt prin urmare expresiunea speranțelor puse în înlăturarea frământărilor, cari în vremurile de astăzi — prin largirea relațiilor internaționale — pot avea o repercuziune nefastă asupra păcii generale.

Grijile prin cari au trecut, în vremurile turburi din urmă, toate statele interesate de mersul evenimentelor din Peninsula Balcanică, trebuie să-și găsească un serios prilej de liniște, în cuvintele leale ale celor doi monarhi.

România înțelegând, fără îndoială, ca și în întreaga sa activitate din trecut, să păstreze raporturi de prietenie sinceră cu toate statele vecine, apreciază la adevarată și marea lor valoare legăturile de amicitie, puse în lumină așa de vie prin vizita dela Constanța.

»Alba-Iulia II.« Nenorocitul primar al Alba-Iuliei, Roska Miklos, și-a găsit un »vrednic« tovarăș în persoana pretorelui Tempelean Dezső din Vașcău, care, pe semne, gelos de bravura unui vice-primar — pe atunci — nu se putea lăsa mai pe jos.

Am amintit într'un număr trecut despre frumoasa mișcare ce s-a pornit în Bihor, unde prin conferințe

și adunări conducătorii poporului caută să reverse lumină și asupra acestui întunecat colț al românismului. Se vede însă că această lumină îi jignează ochii pretorei amintit și-i întuneca gloria de »șefitor al celor de sus«, căci sub pretext că »pretura n'a fost încunoștințată« — a aflat de bine să disolve adunarea populară din Lazuri (com. Bihor) la care să intruniseră sute de țărani din comunele învecinate. Și terminase vorbirea primul orator avocatul Dr. T. Cosma și când era să urmeze la cuvânt inimosul avocat Dr. I. Ciordaș din Beiuș, porunca pretorului a căzut ca un trăsnet din senin, împrăștiind pe toți cei prezenți.

După cum suntem însă informați țărani din Lazuri cer cu insistență d-lui avocat Dr. I. Ciordaș să convoace din nou adunarea, dând astfel dovadă că dacă în inima unui român pripășit în slujba statului a murit orice sentiment național, — pulsul acestui nobil sentiment bate cu atât mai puternic în masele largi ale poporului.

— Bravi țărani!

Reforma administrativă.

— Camera. — Terminul desbaterii reformei. — Se va dezbate în Iulie.

— Nemulțumirea Sașilor. — Opoziția. — Primul proiect.

În ședințele de ieri și altăieri ale camerei s'au votat fără multe dezbateri, câteva proiecte de legi și s'au depus pe biroul camerei alte proiecte cari au să fie rezolvite. S'au votat între altele legea despre urcarea competențelor judecătorești, modificarea legii de sport, ideea pentru apărarea onoarei, etc. În ședința de ieri punctul cel mai însemnat a fost proiectul despre apărarea autorităților. S'a născut o discuție mai lungă provocată de opoziție, care s'a prezentat de astădată la ședință. A vorbit deputatul Bakonyi, Kun și alții, combătând proiectul, despre care afirmă că este făcut în interesul partidului muncii.

În afară de aceste proiecte și legi, cari aduc puțin folos țării, situația legislativă e predominant de reforma administrativă. În merit se discută puțin dar interesul continuă a se manifesta în jurul întrebării, când să se deabată în cameră proiectele reformei administrative? Acum în vară sau la toamnă? Terminul își are aci însemnătatea lui. Dacă vin acum la ordinea zilei proiectele, guvernul le trece mai ușor prin cameră căci opoziția nu e pregătită în acest caz, cum ar fi la toamnă și până atunci cine știe ce se mai poate întâmpla. În fine guvernul vooeste să alba rezolvite cât mai curând aceste legi, căci cu începutul anului viitor au să fie introduse pe linia întreagă.

Pentru guvern e mai favorabil termenul de vară, deoarece deputații opoziționali în totul verii nu vor sta cu toții în Pesta, pe când celor din partidul muncii li se impune prezența în cameră.

Inclinarea partidului muncii e să se rezolve proiectele în Iulie. La apelul lui Tisza către deputații guvernamentali, spre a se pronunța asupra termenului de dezbateră au sosit respunsurile. Majoritatea covârșitoare e pentru termenul înainte de vacanțe. Cauza este, că reforma e urgentă de oficialii administrativi. Prezidiul partidului a luat deja măsuri, ca la fiecare ședință din Iulie să fie prezenți cel puțin câte 80 de deputați de-al partidului muncii.

Din Pesta se anunță, că comisiunile administrative și financiare ale camerei încep zilele aceste dezbateră proiectelor și se crede, că vor termina lucrările până în 1 Iulie. Până atunci probabil se vor amâna ședințele camerei, ca comisiunile să aibă timp liber de muncă.

Dacă opoziția va face să întârzie votarea, se va rezolvi în vară numai primul proiect despre numirea oficialilor, iar celelalte vor fi amânate, cu toate că ministrul Sandor a cerut să fie rezolvite deodată toate treli.

Sașii, supușii Sași, încep a fi nemulțumiți cu proiectele. Li se deschid

ochii abia acum. Ei au aflat, că prin numirea oficialilor comitatenzii li se nimicește autonomia. Cât timp este la guvern partidul muncii, nu e pericol, dar pot veni alte partide, alți oameni și atunci pot fi numiți în Săsimi oficiali unguri, iar oficialii sași pot fi mutați în alte părți ale țării.

În chestia aceasta deputații sași vor ținea în 22 I. c. o conferință în Budapesta, unde își vor fixa atitudinea. Hotărârile le vor comunica cu Central-Ausschus-ul sășesc care ține o ședință în 1 Iulie c. în Sibiu.

Unele ziare sunt informate, că în cameră deputații sași vor vota contra proiectelor centralizatoare. De altă parte se spune, că nu vor face acest pas, căci Sașilor li frică de »Stopunul«. Bleșii Sași, au ajuns în corn de capră...

Opoziția unită ține mâne în 19 I. c. o consfătuire, pentru a-și fixa atitudinea și rolul în cameră în lupta contra proiectelor administrative.

Primul proiect nespre numirea oficialilor comitatenzii are patru paragrafi. Dăm azi în extras cuprinsul acestui proiect.

În §-ul 1 se dispune că administrația va fi provăzută în comitate de către oficialii numiți.

Dintre oficialii pe cei din cl. V și VI de salar li numește M. Sa, la propunerea ministrului, pe cei din cl. VII—XI ministrul de interne, pe cei mai inferiori (arhivari, medici de cerc etc.) li numește comitele suprem.

În § 2 se spune că toți oficialii comitatenzii de până acum, cari au fost aleși de congregații sau numiți de comiții supremi, ajung în disponibilitate cu intrarea în vigoare a acestei legi. Se regulează competențele acestora cum și raportul lor față de fondul de pensuni. Dacă pentru pensuni nu va fi suficient fondul de pensuni, se poate pune dare suplimentară spre acest scop și anume până la suma de lipsă se poate fixa darea fără nici o restricțiune.

În § 3 se stabilesc drepturile, e le vor avea oficialii numiți de stat dintre cei ce au fost oficiali administrativi și până acum. Se dau normele referitoare la salarii, la adaose de salarii și remunerații.

În § 4 se dispune, că erogațiunile necesare pentru spesele comitatelor au să se conțeze în bugetul portofoliului de interne.

Vlaicu — Mangra...

Cu eschiderea nenorocitului călugăr dela Oradia-mare din sânul »Academiei Române«, un fapt aprobat de toată lumea românească cinstită, credea că s'a încheiat cel puțin pentru presa română cinstită și în genere pentru România cinstită ori-ce discuție în jurul leșiei binemeritate ce s'a administrat de către cel mai savant corp al României, unui om, care de mult s'a deochiat în fața opiniei publice românești.

Românii și-au spus verdictul și Mangra a fost declarat mort. Numai prin presa maghiară din Oradia și Budapesta se mai deslușiau ici-colea lătrături răgușite, în formă de interviu-uri, prin cari exmembrii Academiei Române puneau în vedere rehabilitarea sa cu ori-ce preț printr'un memoriu adresat regelui Carol și printr'o serie de »destăinuirii« grozave în ce privește »măchinațiunile« membrilor partidului național român și ale membrilor Academiei Române.

De-atunci au trecut însă săptămâni, fără a să dăm de urma încercărilor de »rehabilitare« puse în vedere, deși răsfoisem acele foi românești, despre cari puteam eventual să presupunem că vor mai încerca să bruscheze opinia publică românească prin publicarea elucubrațiunilor acestui călugăr. Începusem deci să credem, că într'un moment mai lucid vicarul Mangra a renunțat la »rehabilitarea« sa zădărnice.

Ne-am înșelat însă, căci în numărul cel mai recent al fișicel locale »Deșteptarea«, a văzut lumina zilei prima parte a »spovedaniei« călugărului Mangra, prin care încearcă să dovedească că »n-a încetat nici pe un moment de-a apăra limba românească și

Cugetări.

Mecanic și mecanism.

Prin aceste cuvinte înțelegem funcțiunea unei mașini sau a unui organism, care primește activitatea sa dela putere din afară de sine, d. e. un ceasornic sau altămașină care se mișcă prin puterea omenească, sau prin o putere a naturii afară din ele. Aceste cuvinte însă primesc un înțeles fals, când se aplică organismelor vii ale plantelor și animalelor, și naturii neorganice luate în întregul ei. Animalul, planta și natura în înțelesul cel mai larg al cuvântului, se mișcă și se dezvoltă prin puterea lor proprie, a cărei activitate se manifestă prin o mișcare lăuntrică, dela centru la periferie.

Fiește, această activitate se naște și se dezvoltă sub influența multiplă a mediului înconjurător, și anume în plante și animale prin influența luminii și a căldurii solare, în prima linie.

Se pare că aceste influențe din afară, al căror lanț causal e nemărginit, au făcut pe unii cugetători, să scape din vedere puterea lăuntrică a lucrurilor și ființelor, și să atribute chiar și animalelor neraționale numai un organism mecanic, asemenea mașinilor fabricate de mâna omenească. Descartes, școala sa, nega animalelor simțirea și inteligența. Și tot acest mod de vedere este originea doctrinei dualiste în filosofia contemporană, care privea materia și puterea (»Kraft und

Stoff« a lui Büchner) ca două esențe deosebite.

Chiar în teoria menistă a naturii este rău întrebunțată vorba »mecanism«, când se dă ca expresiunea unei însușiri fundamentale a vieții psihice în om și animal și a vieții vegetale în plante. Dacă planta și animalul n'ar avea simburile puterii în ele însele, nici o putere din afară n'ar fi în stare să le facă să se nască și să se desvolte; probă că savanții n'au putut fabrica nici cel mai simplu organism viu. Prin urmare e o deosebire fundamentală între organismul viu și cel mecanic.

Contrapodul teoriei mecanice a naturii și a vieții este școala idealistă, care constată ca esența și originea vieții și a tuturor fenomenelor puterea, numită după analogia puterii de viață în om voiuță. Voluntarismul este filosofia viitorului.

Cum s'a născut ideea despre personificarea naturii și fenomenelor ei?

L. Bourdeau, în »Le problème de la mort«, p. 13 și 18, zice, că numai după ce omul primitiv a ajuns, prin mijlocirea visurilor, la ideea, că omul e compus din trup și suflet și prin aceasta a conceput ideea nemuririi sufletului, numai atunci a început a crede, că toată natura e însuflețită și a atribuit voiuță și sentimente tuturor lucrurilor și fenomenelor ei.

Aceasta e o părere neadeverată. Dispozițiunea copiilor și a sălbaticilor, de a personifica lucrurile ne dovedește,

că omul primitiv a privit soarele, zorile norii, vânturile, ca ființe vii, superioare lui prin puterea lor, însă de a reflecta asupra visurilor și a concepce ideea sufletului și a nemuririi. Ce idee despre suflet poate avea pruncul, care, când cade, bate peatra sau scaunul, de care s'a împiedecat?

Este în firea inteligențelor celor mai primitive de a atribui voiuță tuturor lucrurilor, pe cari le vede mișcându-se, cum ne arată spaima animalelor de automobilul sau trenul, care trece pe lângă ele.

Altă neesacitate mi-se pare că spune Bourdeau, în același loc, când confundă epoca primitivă, în care oamenii adorau ca zei însuși fenomenele naturii în forma lor materială, însuși focul, vântul sau aurora, cu epoca ceva mai târzie, când oamenii începură a considera ca divinități, nu însăși fenomenele materiale, ci spiritele sau genii nevăzute, cari se ascundeau după fiecare fenomen, cum erau driadele, nereidele, geniile isoarelor, râurilor și cetăților.

De altfel, însuflețirea naturii nu e numai o credință a popoarelor; ea e susținută și de o parte a filosofilor, din vechime până astăzi. Stoicii numeau universul o ființă vie. Filosoful german, Fechner, autorul psihofisicii, zice că natura, privită din afară, este fisis, privită în interiorul său este psiche.

M. S.

a lupta pentru raspandirea culturii romanesti.

Pentru ca lumea sa nu creadă însă cumva — Doamne ferește! — că redacția »Deșteptării«, adică directorul școlii comerciale V. Vlaicu, se identifice cu spovedința călugărului, aceasta e introdusă prin următoarele rânduri »aplicative« din partea »redacției«:

»Credincioși principiului »audiată er altera pars« publicăm declarațiunea de mai jos sub răspunderea autorului, fără însă a preocupa judecățile și a influența provocarea de polemice infructuoase.«

Iar la trei zile după apariția spovedaniei în »Deșteptarea«, foaia locală »Brasov Lapok« — care de câteva luni încoace nu face alta decât denunț și calumniază pe fruntașii noștri și poporul românesc — publică pe 1/2, coloană cele mai străvezii și grețose laude la adresa directorului »Deșteptării« Vlaicu din prilejul decorării sale cu »Meritul comercial și industrial« — o decorare cel puțin tot atât de suspectă ca și laudele pe cari li le aduce »Brasov Lapok« din acest prilej — și ține să facă următoarea constatare:

»E demn de amintit din acest prilej, că Vlaicu este credinciosul lui Mangra Vazul și că decorarea sa coincide (!) cu cunoscuta insultă bucareșteană adusă vicarului și deputatului Mangra V. ul. Faptul acesta este deasemenea o dovadă eclatantă, că cercurile cele mai înalte ale României nu sunt dispuse să aducă orice jertfă de dragul tabărei intransigente.«

Ne așteptăm că a doua zi directorul Vlaicu să desminte în »Brasov Lapok« cutezanța titulei maghiare de-al prezenta ca »credinciosul lui Mangra Vazul«. La această desmintire eram doar în drept să ne așteptăm, căci dl Vlaicu declarase într-una din ședințele trecute ale clubului comitatens pe cuvânt de onoare, că e un membru cinstit și devotat al partidului național român.

Prin urmare cum să suferă acest candid aderent al partidului național o insultă atât de mare, ca să fie pus într-o oală cu un nenorocit declarat politiceste și naționaliceste mort ?!

In locul acestei desmintiri gdsim însă în nrul de azi al foii »Brasov Lapok« publicat la loc de frunte în limba maghiară întreaga spovedanie a călugărului apărută în »Deșteptarea«...

Concluziile, cari ni se impun din înșirarea datelor de mai sus, le vom trage în nrul de mâine.

Adunarea culturală dela Hărman.

Adunarea generală a desp. Brasov al »Asociației«.

(Fine).

Banchetul.

O recreație sufletească plăcută după terminarea agendelor adunării generale, care a durat aproape 4 ore, a fost banchetul din biroul comunal, la care au participat vre-o 100 persoane, între cari — spre bucuria noastră — și un grup mai mare de țărani români. Mai mulți din cei de față, s'au folosit și de acest prilej, ca prin vorbiri cuminți să cimenteze legăturile între popor și intelectuali. Au luat cuvântul între alții d-nii prof. N. Bogdan, părintele Greceanu, părintele Nistor, dir. David Dr. Moga, iar tuturor acestora le-a răspuns prim-epitropul țaran Gh. G. Corbu, talmăcind bucuria și mulțumita poporului din Hărman pentru interesul și dragostea ce le-o arată intelectualii români.

Între discursuri »Acordul« a executat mai multe coruri potențând în măsură și mai mare însuflețirea dată.

Concert și teatru.

Pe la orele 6 1/2, a urmat în același sală concertul și teatrul aranjat de reuniunea de lectură și cântări »Armonia«. Pentru toți cei de față — și sala era ticsită până la ultimul loc — debutul Hărmanenilor a fost o adevărată elevație sufletească, căci producțiunea — rezultatul unei munci săvârșite cu pricepere și dragoste — a întrecut toate așteptările noastre.

Un cor compus din aproape 40 de persoane, în majoritate fete și ficiori din popor, ne-au captivat dela început prin prezentarea lor mândră și prin intonare precisă. Cele cinci cântece de Vidu (»Pulnită«, »Peste deal«, »Ne-gruș«, »Rui de lei« și »Coasac«) au fost executate cu o precizie și siguranță, care ne-a uimit. Publicul a și izbutit după fiecare cântec în aplauze și aclamații, exprimându-și astfel recunoștința față de inimoșii cântăreți pentru price-

perea și dragostea cu care au îmbrățișat și ne-au prezentat munca lor demnă de toată lauda.

Între coriste am văzut înșirați și pe câțiva dintre intelectualii noștri din Hărman: d-na preoteasă Greceanu, d-na Golcea, d-na Fătuleț, pe părintele Greceanu și pe d-l inv. Golcea. Am remarcat cu deosebire vocea frumoasă de bas a părintelui Greceanu, care a executat în mod artistic solo-urile din corurile lui Vidu. Corurile au fost dirijate de d-l inv. Fătuleț, care ni-g'a prezentat ca un bun și priceput dirigent.

Același succes frumos l-a avut și comedia în trei acte »Domnu Pidr« traducere din rusește de Ștefan Bidnei, o piesă potrivită pentru reprezentățiunile dela sate. Toți diletanții și-au jucat cu pricepere rolurile, cu deosebire tinărul Gh. Nan, în rolul lui Petrea, sluga lui Grigorie. Iată și numele celorlalți diletanți: Stana Stupar, Carolina Fătuleț, Maria Bătrănu, Gh. Tomi, Andrei Burcoiu, Iancu Comșa, Gh. R. Tomi și Gh. Velican.

Între concert și teatru s'a declamat bine un »patru log« despre portul românesc de fetele: Carolina Fătuleț, Stana Stupar, Maria Bătrănu și Maria Moldovan.

După o scurtă pauză a urmat apoi dansul, care a ținut până înspre dimineață. Jocul s'a început cu »Călușerul și Bătuta«, jucate voinicește de călușerii: Andrei Burcoiu, George Tomi, Gh. Nan, Gh. R. Tomi, Neulale Velican, Andrei Velican, Aurel Negrea, Chirilă Moldovan, Alexe Bătrănu și Gheorghe Bătrănu.

Dintre oaspeții

cari au ținut să participe la adunarea din Hărman am remarcat pe următorii:

Din Brasov: Profesorul N. Bogdan, V. Micula, colonelul Mureșianu, majorul Popa, protopopul Brumboiu, advocații Ioan Lengheru, Dr. Al. Străvoiu, Dr. C. Moga, Dr. Tiberiu Brediceanu, dir. fl. »Albinele«, funcționarii »Albinele« Ardelea și C. Bobancu, medicii Dr. Alexandru Dobrescu, Dr. Albu, D-l Petru Popovici cu d-na, Dr. Bratu, locot. B. Voina, secretar R. Dogariu, arhivar Florian, d-na V. Rusu, d. Avrigean cu d-na, R. Orghidan cu d-na, d-l Mandi Steriu. Membrii »Acordului«: N. Oancea jun., R. Ardelean, D. Marcea, Ionel Baboie, T. Brenciu, G. Preșmercan, diaconul N. Furnică, G. Baboie, R. Prișcu, N. Baboie și V. Branșea.

Din comunele învecinate: preoții G. Ludu, Ionel Ludu, Nistor, Nan, Toma, învățătorii Irodion Frateș, Taus (Țanțar), Taus (Feldioara), M. Cârștea, Sporea, Crivăț, Muntean etc. etc.

Rezultatul adunării dela Hărman poate fi considerat de foarte satisfăcător și îmbucurător. Intelectualii din Brașov și poporul din Hărman sub conducerea fruntașilor săi, și-au împlinit cu scumpătate datorințele ce le au față de cultura neamului nostru. Am nădejdea, că impresiunile pe cari le-am adus noi orășenii dela țară, ne vor face ca la prilejurile viitoare să ne prezentăm în număr și mai mare la adunările culturale aranjate la țară, iar producțiunea și în genere manifestațiunea populară din Hărman poate servi ca o pildă frumoasă de urmat și poporului nostru din celelalte comune.

Un oaspe.

ȘTIRI.

— 5 Iunie 1914.

Știri din România. Ministerul instrucțiunii publice a delegat pe d-l O. Densușianu să continue cursul de limba și literatura franceză la facultatea de litere din București, în locul regretatului Pompiliu Eliad.

— **D-nii general Cotescu, locot.-colonel Alebra și căpitan Arion din marele stat-major, au primit mistimea de a pleca în Japonia spre a studia progresele armatei japoneze și a răspunde totodată vizitei ofițerilor japonezi.**

— Intorcându-se dela Constanța, unde a făcut îndrăznețe virajuri în prezența Țarului, curajosul aviator Poly Vacas a suferit un accident în apropierea comunei Ciulnița, din fericire, fără urmări grave.

D-ra A. Popa-Radu — la Teatrul Național. Ziarul »Seara« e informat că d-ra Ana Popa-Radu absolventă a Conservatorului din București (cursul de artă dramatică al d-lui Lăvescu), a fost angajată la Teatrul Național.

Felicitim pe d-ra Popa-Radu la această alegere, de care — cunoscut fiindu-ne talentul scenic ce l-a dovedit din prilejul diferitelor turneeuri prin Ardeal — legăm frumoase speranțe.

Familia regală română în Cadrilater. Familia regală română a făcut alături o nouă vizită în Cadrilater, ple-

când cu automobilele din Constanța la Bazargic (Dobric). Cele două automobile regale, în cari se aflau regele, regina, prințesa Marloara, principele Ferdinand și principesa Maria — urmași de o suită din care făcea parte și ministrul de interne — s-au oprit pe la toate comunele înșirate de-a lungul goselei, primii fiind cu mare însuflețire din partea populației. În orașul Bazargic au intrat pe sub un măreț arc de triumf, în jurul căruia se adunaseră mii de cetățeni, cari la sosirea cortegiului regal au isbucnit în urale. Garda de onoare a prezentat arma, iar muzica a întonat Imnul regal. Președintele comisiei interimare a prezentat suveranului tradiționala pâne și sare, urându-i bunăvoințe, urmând apoi trecerea în revistă a trupelor, comunităților și școlilor, în care timp reginei i s-au oferit frumoase buchete de flori. După ce regele și regina s-au întreținut cu cei de față, suveranii s-au îndreptat în automobile spre catedrală, unde s-a oficiat un Te-Deum la care au luat parte șoii autorităților civile și militare. După Te-Deum regele a vizitat moscheia trecând de aci la palatul administrativ, unde a avut loc o recepție. Seara s-au reîntors la Constanța.

Biserica românească din Paris — lovită de trăsnet în timpul puternicei furtuni care a bătuit Duminecă asupra Parisului, trăsnetul a căzut pe clopotnița bisericii românești din Rue Jean de Beauvais. Clopotnița a suferit însemnate stricăciuni. Un început de incendiu, declarat în urma descărcării scintilei electrice, a fost repede stins. Nu s-a petrecut nici un accident de persoane.

Conferința populară. Despărțământul Sighet al Asociației va ține în 21 Iunie st. n. prima conferință populară în școala gr. cat română din Sighet la orele 10 1/2, a. m., la care sunt invitați toți cari se interesează de cultura poporului român.

Mulțumirile Regelui Carol. Din Constanța se anunță: Dl prim-ministru Brătianu a mulțumit d-lor prefect Luca Oancea și primar Virgil Andronescu pentru munca ce au desfășurat, grație căreia s'a putut face o primire strălucită Țarului. Dl prefect Luca Oancea a primit din partea d-lui Brătianu următoarea telegramă:

»Din înalt ordin vă rog să transmiteți locuitorilor județului și în special tuturor reprezentanților administrației mulțumirile M. S. Regelui, pentru primirea ce au făcut augustilor săi oaspeți MM. LL. Imperiale Țarul și împărăteasa tuturor Rușilor.

În același sens a fost primită o telegramă și de d. Virgil Andronescu, primarul orașului, prin care din înalt ordin se aduc mulțumiri locuitorilor constănței.

Încă 397, zi: treisute nouăzeci și șapte de jandarmi. Administrația maghiară ni-a făcut o surpriză din cele mai drăguțe; ni-a dăruit încă 397 de jandarmi, toți făcând voinici și îndrăzneți, gata să găsească dinainte poruncile celor mari.

Luăm și noi act de acest nou argument la viitoarele alegeri de prin cercurile românești.

Preoții ascultând cursuri de — ziaristică. Episcopul de Sevilla a introdus o inovație interesantă în seminarul de acolo. A dispus, ca tinerii teologi să asculte și cursuri de ziaristică predate de cel mai dibaci ziarist al Spaniei. Episcopul a făcut această dispoziție premifând, că preoțimea ca factorul principal al mișcărilor culturale-religioase din provincie, să poată fi în stare să conducă acele mișcări și să le dea directiva și pe terenul publicisticiel.

După catastrofa vasului »Empress«. Eri — după cum se telegrafiază din Londra — s'au început debaterile în procesul pornit în urma catastrofei vasului »Empress of Ireland«, la care sunt reprezentate ambele părți interesate: Societatea Canadian Pacific ca proprietară a vasului scufundat și reprezentantul vasului Storstad.

Cel dintâi, a fost ascultat reprezentantul vasului Storstad, căpitanul Andersson care a declarat că atunci când dânsul zărise pentru prima oară vasul »Empress«, pe puntea de comandă a acestuia se afla un alt ofițer și nu Kendal căpitanul vasului.

— Timp de 10 minute — a spus Andersson — am urmărit cu ochii vasul Empress, când se lăsa deodată o ceață deasă. Empress se apropiase, dar aceasta o știam numai din semnele date, căci vasul nu-l puteam zări. Am schimbat mai multe semnale între olaltă, în care timp, conducerea vasului a fost luată — după cum a anunțat vasul Empress — de căpitanul Kendal. La un moment am zărit lumina lămpilor de pe catargul vasului Empress; atunci vasul englez se afla la o depărtare de abia 250 m. de vasul nostru. Căpitanul Kendal ni-a dat imediat semnalul: Inapoi! — dar era prea târziu.

Reprezentantul Societății Cana-

dian Pacific, a recunoscut toate declarațiile de mai sus, a acuzat însă vasul Storstad cu aceea, că manevra când în sus, când în jos, fără nici o direcție anumită și că în timpul ciocnirii, căpitanul acestui vas nu s'a interesat de cât de soartea vasului său și n'a luat în seamă nici ordinul vasului Empress ca — după ciocnire — să nu se retragă, ci plecând înapoi a lăsat spăr-tura vasului Empress deschisă, accelerându-l astfel scufundarea prin faptul că prinspăr-tura liberă apa a umplut în câteva momente întreg vasul trăgându-l la fund.

A fost ascultat apoi Kendal, căpitanul vasului Empress, care nici acum nu e restabilit complet de boala ce și-a atras-o în urma catastrofei. Dânsul a declarat că încă dela distanța de 10 kilometri zărise lampele vasului Storstad, și le-a urmărit în continuu cu ochii, în timp ce vasul său își continua direcția corectă. Lăsându-se dela un timp o ceață deasă și văzând că Storstad va încrușișea calea vasului său, a ordonat ca să nu mai funcționeze mașinile, așa că vasul Empress of Ireland se oprise și numai valurile li mai legănau în momentul când Storstad se apropiase de el. Căpitanul Kendal susține că dânsul făcuse tot posibilul pentru evitarea catastrofei, a cărei răspundere o atribuie deci comandantului vasului Storstad.

Iarși sufragetele. În sistemul violent de luptă al sufragetelor a survenit o inovație și mai înverșunată. Până acum era obiceiul ca sufragetele să cruțe lumea de molestările lor, baremi Dumineca. Obicei șters în concordanță cu doctrinele celor ce nu-și țin de datorință să cinstescă ziua a șaptea. Astfel cu ocaziunea unei expoziții de cai din Londra, sufragetele au tăbărit asupra exemplarelor celor mai frumoase, schingiundu-le și cauzând pagube enorme. Noroc, că le-a succes păzitorilor să le îndepărteze, scăpând vre-o câteva animale blânde de năvala brutală.

Nici publicul liniștit de prin teatre nu a putut scăpa de teribilul furor sufragetel al certărețelor Miss și Lady. Sufragetele engleze au pătruns în teatrul Queen și când publicul gusta mai bine piesa ce se preda, una dintre sufragete s'a sculat și a început să țină un discurs de agitație pentru dreptul de vot al femeilor, iar celelalte împărățiau încoaci și încolo la fol volante. Bineînțese publicul prezent s'a infuriat peste măsură în urma turburării provocate și apucând pe manifestante de păr le-a tărat afară din teatru.

Unele dintre sufragete, mai și rețe însă, s'au pregătit și pentru această eventualitate de un caracter atât de puțin poetic. Astfel în Portsmouth, când mulțimea infuriată a tăbărit asupra părilor sufragetelor regretabililor lor »călcăi a lui Achile«, aceste aprovisionându-și cășporul gingaș cu o cantitate considerabilă de păr fals au scăpat ca prin minune, lăsându-și podoaba poetică în mâinile manifestașilor drastici de sex masculin.

Moartea unui milionar misantrop. În Kassa a murit faimosul milionar misantrop Karl Dick. Acest bogătaș, rămas celibe, din ura, ce-o avea față de oameni, era de profesune avocat, dar cancelarie nu și-a deschis nici o dată. A trăit într-o »sihăstrie completă retras în casa sa, cetind și fumând, timp de 44 ani. În acest timp n'a primit și nici n'a făcut vizite nimănui. În timpul din urmă însă a căpătat rac la limbă, dar l'a neglijat. Agravându-l-se boala a mers într'un sanator din Buda, de acolo apoi în Frayburg, unde s'a supus unui tratament cu mesothorul. Însă înzadar, căci după câteva zile a murit. Averele, care trecea suma de 1,200,000 de coroane și-a lăsat-o celor patru copii ai unui frate al său, dându-le acestora posibilitatea să suplimentasească cu vârf și indesat, ceea ce el n'a făcut în urma misantropiei marniace.

Patru haloane în primăjdie. »Berl. Zeit. am Mittag« află din New-York următoarele: Patru haloane cari plecaseră Jola trecută din Portland au dispărut. Un porumbel de postă a adus vestea, că balonul »Population« a fost lovit de trăsnet, alt balon »Ryb« a fost trântit la pământ de furia unui uragan, iar despre balonul »Morrison« nu se știe nimic. Porumbelul de postă fusese lăsat de pe balonul Population, care plecase cel dintâi.

O știre sosită din Aregon vestește că al patrulea balon »Uncle Sam«, răp-it fiind de vânt și lovit de trăsnet, a căzut la pământ; pasagerii din nacelă însă au scăpat, ca prin miune, nevătămați.

Loteria a XXX de stat pentru binefaceri. Direcția loterilor c. r. în Viena a aranjat a XXX loterie pentru binefaceri militare. Tragerea va urma în 2 Iulie 1914. După planul loteriei sunt 21,146 câștiguri, cari toate se plătesc în bani gata. Câștigul principal 200,000 cor., 50,000 cor., 30,000 cor., 20,000 etc. Losurii a 4 cor se capătă în traficul, zarații.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Examenul verbal de maturitate la gimnaziul nostru s'a început astăzi sub prezidiul d-lui comisar consistorial Mateiu Vollean. Ca reprezentant al guvernului la examen asistă dl Dr. P. Ionescu, consilier în ministerul de culte. La examenul verbal, care va dura o săptămână, au fost admiși toți candidații în număr de 50. Primul candidat care a răspuns astăzi a fost dgoara Marloara Blaga. Răspunsurile date de dgoara Blaga, care a absolvit cu distincție cl. VIII gimnazială, au fost escelente.

Eri s'a terminat examenul verbal de maturitate la școala noastră comerială sup. cu un succes foarte multumitor. Între cei reușiți la acest examen este și dgoara Cornelia Brediceanu care a obținut nota generală »foarte bine«.

Apel

cătră institutele de credit și economii române din Ardeal și cătră iubitorii de sport.

Comitetul C. S. A. al stud. univ. și tinerimei române din Cluj în ședința sa din 4 Iunie s. n. a. c. a constatat cu durere, că concursul dela Orăștie, de care și-a legat cea mai puternică nădejde pentru asigurarea viitorului său, i-a consumat și fondurile de 1200 coroane adunate cu atâta muncă, periclitându-i existența, deci toată viața sportivă inaugurată acum un an cu atâta însuflețire.

Apelăm deci la iubirea D-Voastră cu încrederea că nu ve-ți rămânea pasivi în fața desmădăjdirii noastre. Cluj, la 6 Iunie s. n. 1914.

Comitetul Clubului Sportiv Ardelean.

ULTIME ȘTIRI.

Berlin 18 Iunie. Ziarul »Berliner Tagblatt« află din Petersburg, că guvernul rus a făcut o propunere pentru o mediație a Puterilor între Grecia și Turcia. Se crede că în vederea pericolului ce amenință, Puterile vor primi propunerea. De altfel Rusia, Germania și Franța au făcut demersuri a parte la Constantinopol.

Viena 18 Iunie. În mod oficial se comunică, că Rusia a făcut cunoscut marilor Puteri, că aderă la propunerea de a se trimite câte un vas de război în apele albaneze. Cu aceasta s'a manifestat voința unanimă a Puterilor europene, pentru menținerea actualului sistem de guvernământ în Albania și a domnitorului ei.

București, 18 Iunie. D-l Titu Maiorescu a adresat comitetului executiv al partidului conservator următoarea scrisoare:

Fiind silit de împrejurări private să stau mai mult timp în străinătate, nu mai pot îndeplini, așa cum s'ar cuveni, datoria de șef al partidului conservator.

De aceea, exprimând încă odată tuturor membrilor partidului nostru adevăratele recunoștințe pentru încrederea ce mi-au arătat-o vă rog să binevoiți a lua act de demisia mea din șefia partidului și a convoca comitetul executiv pentru alegerea unui alt șef, conform statutelor.

În urma acestei scrisori s'a întrunit eri comitetul executiv al partidului conservator împreună cu deputații și senatorii conservatori și au proclamat de șef al partidului pe d-l Al. Marghiloman.

Petersburg, 18 Iunie. Se telegrafiază din Chișinău că, răspunzând cuvântărei de bună venire a mareșalului nobilimei din Basarabia, țarul a spus: »În numele împărătesei și în al meu, exprim recunoștința comună nobilimei din Basarabia pentru primirea sa ospitalieră și pentru toate sentimentele care s'au manifestat aci. Suntem fericiti că am putut vizita Chișinăul și să fim de față la inaugurarea monumentului țarului Alexandru I. Timp de o sută de ani, Basarabia a arătat într'un mod efectiv că e legată Rusiei prin legături din inimă și că e inspirată de sentimente rusești. Ridic paharul meu și beau din toată inima în sănătatea nobilimei basarabene precum și pentru prosperitatea provinciei.

Proprietar:
Țip. A. Mureșianu: Brarșco & Comp
Redactor responsabil:
Ioan Brota.

Vă rugăm să priviți invitrinele
LANG, ROSENTHAL & PLMHERT
Târgul boilor Nr. 1. BRAȘOV, Strada porții Nr. 4. (89-50)

Expertize croitorie încredințat de Minister

Tellmann Béla

Salon de modă în B A R Ș O V

Pregătește în atelierul propriu **Haine de Domni** din stoffe mod^e cu lucrători de primul rang **ne indigene.** Confectionale de mantale englezești pentru dame și costumuri. Pentru studenți și orașeni prețuri moderate. Comande din provincie se execută, fără a lua măsură cu garanție.

Singurele băi (scalde) și ape minerale românești în Ungaria.

Băile dela Sângeorgin-român (Oláhszentgyörgy, Besztercze-Naszód megye) cu apele minerale „H E B E”.

La poalele munților nordici ai Transilvaniei, în o vale romantică cu climă subalpină, se află comuna curat românească Sângeorginul român, în a cărei proprietate sunt izvoarele de apă minerală, care în comerț poartă numele de „HEBE”.

Apa „HEBE”, pentru cantitatea mare de carbonat de sodiu, clorure metalice și acid carbonic ce conține, ocupă loc de frunte între cele mai renumite ape minerale din Europa. Se întrebuițează ca cură de beut cu cel mai mare succes la toate boalele acute și cronice de stomac și intestine, la constipație cronică, la iperemie de ficat, la dizolvarea pietrelor de beșic, bilare și de rinichi, emoroid, la heneragie și catare de mitră.

Ca bae (scaldă) influențează minunat resorbirea exudatelor pleuritice, peritonice, parametricice etc. precum și deosebitele boale de piele.

Băile se deschid la 15 Mai st n.

O mulțime de odăi corăspunzător mobilate stau la dispoziția publicului cu prețul de 2—5 cor. la zi, în hotele și vile.

Înainte de sezonul mare, dela deschidere până la 15 Iunie și după sezonul mare dela 25 August până la 30 Sept. atât la băi cât și la odăi se dă o reducere de 30%.

Bucătărie foarte bună și ieftină.

Onoratului public îi stau la dispoziție: jurnale, bibliotecă, piano și tenis. Parc și alei (prom. ad^a) pe terenul băilor. Locuri de excursiune în înalții munți din veci., năitate. Muzică pe naventă.

Prețul unei băi calde de clasa I. K 1.20, de clasa II. 1 cor.

Calea ferată are stațiune în loc, unde în orice timp stau trăsuri comode la dispoziția onor. publi^c.

Prospecte trimite franco.

Direcțiunea băilor.

...? DE UNDE?...

SĂ NE PROCURĂM HAINELE PENTRU PRIMĂVARĂ ȘI VARĂ?

Numai

GEORGE SZÓCS

in magazinul de croitorie modernă de bărbați dați comanda în

Brașov, Strada Mihael Weisz Nr. 10 (în casele proprii) (dacă doriți a vă îmbrăca elegant și estin

La mine în prăvălie se găsesc stofele cele mai bune de lână englezească și fabricate în țară și cea mai mare parte din acestea pot vinde sub prețul original.

Pentru croială bună garantez
bine voii a da o comanda de probă la mine, uzând de toate avantajele sus zise și văzându-vă cu plăcere.
Cu stimă.
GEORGE SZÓCS
croitor civil și militar.

Toate calitățile de:

Ciorapi pentru domni

Ciorapi pentru dame

Ciorapi pentru copii

Articoli de sport etc. etc.

Jachete moderne, Figaros. Gulere, manjete, crăvate

recunoscute ca executare bună și solidă cu prețuri fixe moderate, se află în Magazinul fabricii de împletituri și tricotați din Brașov:

J. TEUTSCH & Cie

10-50

STRADA PORȚII Nr. 6.

Publicațiune.

În scopul zidirei unui edificiu nou pentru școala comercială superioară gr. or. română din Brașov Șirul Bisericii Nr. 5, subsemnata Eforie școlară, publică licitațiune cu oferte închise.

Terminul pentru prezentarea ofertelor este ziua de: 17/30 Iunie 1914 oarele 5 seara.

Numai acele oferte se vor lua în considerare, la cari va fi elăturat un deviz cu prețuri detaliate pe mărimi și pe bucată, introduse în coroane și fileri, în formularele de deviz, care se pot lua în cancelaria Eforiei școlare.

La ofert se va alătura ca vadiu 5% dela suma totală a devizului Vadiul poate fi în efecte, libel de depunere nevinculat sau în bani gata.

Ofertele vor fi timbrate și vor conține declarațiunea, că oferentul cunoaște condițiunile de contract, precum și caietul de sarcini în toate amănuntele și se supune necondiționat acelor.

Planurile și caietul de sarcini precum și condițiunile de contract se pot vedea în cancelaria Eforiei școlare, în oarele de birou, dela 9—12 înainte de amiazi și dela 3—5 după amiazi.

Formulare de deviz cu măsurile date se pot lua din cancelaria Eforiei școlare pe lângă 10 cor. bucata.

Eforia școlară își rezervă dreptul de a hotărâ liber asupra ofertelor, fără considerare la suma devizului.

Brașov, în 4 Iunie 1914.
Eforia școalelor centrale gr. or. române din Brașov.

Dr. Vasilie Saftu, m. p. președinte.
Romulus Dogariu m. p. secretar.

Ministerul agriculturii și Domeniilor Direcțiunea Zootehnică.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința publică că prin Deciziunea Ministerială Nr. 115457/913, s'a hotărât a se acorda crescătorilor de cai din țară o primă de încurajare de lei una sută (100) pentru fiecare cal vândut pentru trebuințele armatei, iar în caz când asemenea cai provin din armăsarilor statului, încurajarea va fi de lei una sută cinci zeci (150).
Neguțătorii de cai nu intră în prevederile deciziunii de față.

De închiriat

O prăvălie cu licență de tutun și sare în Sinea nouă (Uj Sinka).

Reflectanții să se adreseze proprietarului Dr. Filon Flucus în Sinea nouă Nr. 10. 3-3

Să caută:

1) Un corespondent pentru limba germană, cunoscând Stenografia și mașina de scris. De preferat să cunoască și limba română.

2) Un practicant de birou, cunoscând limba germană și română precum și mașina de scris.

3) Domnișoară ori Doamnă învățătoare cu studii suficiente spre a putea obține autorizația de a preda limba germană la o școală particulară. Oferte în care să se a-rete condițiunile să vor adresa: Administrația Societății Anonime Forestiere „Union” Scutaru Gara Onești România.

Hotel și Cafenea „METROPOL”.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public din Brașov și jur, și On. oaspeți din România că am luat în antreprisă.

Hotelul și cafenea „Metropol”

Brașov, Strada Neagră Nr. 2.

renovat și aranjat cu tot confortul necesar. 20 camere.

Rog cu toată căldura Onor. Domni și Dame din România a cerceta Hotelul în sezonul de vară.

Asigurând pe Onor. vizitatori de un serviciu prompt și cu atențiune, sper că voi fi sprijinit în noua mea întreprindere cu deosebire din partea On. public româneșc.

Cu toată stima

Iancu Axente.

Băile minerale vindecătoare din Előpatak.

Cu apă care conține Radium în cantitate mare, Acid carbonic natural au efect deosebit contra boalelor de stomac, rinich, ud, mitră, ficat, și splină, soldină, reumatism, constipație, precum și contra boalelor cari se desvoaită din nervositate. Cura cu renumita apă de beut Előpatak, urmată după ordinațiunea medicală, împreună cu băi reci și calde, mesaj, gimnastică suedică, traiu dietetic dă rezultate foarte favorabile. Sezonul băilor dela 15 Mai până la 15 Septemvrie. Stațiune de cale ferată Feldioara (Földvár) și Sepsis Sz.-György cu comunicație ieftină de trăsuri. Locuințe și întreținere ieftine și elegante. Pentru sezonu prim din 15 Mai până în 15 Iunie și al doilea dela 20 August până în 15 Septemvrie se plătește numai jumătate din taxa pentru cura și muzică. Locuința cu 50%, întreținere mult mai ieftină. Apa minerală Előpatak ocupă primul rang între apele minerale alcaline ce conține alcaoid de fier se folosește și ca doftorie de casă și e foarte plăcută amestecată cu vin sau cu beutură răcoritoare. În streinătate precum și în țară să consumă anual mai mult ca un milion de sticle. Locul de trimetere Előpatak și în cele mai multe orașe și case de comerț en gros.

La dorință se trimite prospecte franco.

Direcțiunea.

Prețurile abonamentului pentru Budapest Tagblatt.

Pentru Budapeșt și streinătate dusă acasă:
Pe un an. . . . Cor. 21
Pe o jumătate de an, 10.50
Pe 3 luni. . . . 5.25

Pentru provincie și Austria
Pe un an. . . Cor. 14
Pe o jumătate de an, 7
Pe 3 luni. . . . 3.50

Adușe la Budapest Tagblatt odată pe săptămână sunt „Land-wirtschaft”, „Frauenzeitung”, „Der Hausarzt.”

Abonații cari au plătit din 1 Iunie prețurile abonamentului cele vechi, primesc adușele după prețurile cele nouă:

Budapeșt Tageblatt se poate abona direct sau la librăriile din țară și streinătate.

Telefon 138—84.
Administrația Budapest Tagblatt
1—3 O-uteza (Strada veche) 12.

Concurs.

Să scrie concurs pentru ocuparea postului de învățător-cantor cu salariu de 1200 coroane din casa bisericii din parohia gr. cat. Târsalt (Tartolez) comitatul szatmár, Dieceza Gherlei. Plus-ul asigurat.

Cererile a se tuainta Senatului școlar din loc. 3-3